

หลักสูตรวิชาการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

หลักสูตร ๔๐ ชั่วโมง

กลุ่มพาณิชยกรรมและการบริการ

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดมหาสารคาม

ความเป็นมา

ผ้าลายสร้อยดอกหมากเป็นลายประจำจังหวัดมหาสารคาม ที่ชาวบ้านในชุมชนคิดค้นลายขึ้น ซึ่งการทอผ้า นับว่าเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ต้องมีความสามารถในการใช้สีของเส้นไหมทอผ้า ประกอบกันให้เกิดความสวยงามเหมาะสม และการแต่งแต้มสีทำให้เกิดลวดลาย การย้อม การทอผ้า นับเป็นสถาปัตยกรรมเพราะช่างทอผ้าต้องออกแบบลายผ้าของตนเองขึ้นมา โดยการนำลักษณะต่างๆ ของธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ดาว เดือน สัตว์ ของใช้ มาคิดประดิษฐ์ประดอย การถ่ายทอดในสมัยโบราณผู้คนเรียนรู้หนังสือน้อย หรือแทบไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนเลย โดยเฉพาะผู้หญิง ซึ่งต้องมีหน้าที่ในงานบ้านเลี้ยงลูก ทำงานทอผ้าเพื่อใช้ในการนุ่งห่มของคนในครอบครัวหลังจากเวลาว่างจากการทำไร่ทำนา อาศัยเวลากลางคืนบ้าง เวลาหยุดพักเพื่อรอคอยการเก็บเกี่ยวผลผลิตบ้าง นับว่าเป็นงานหนักพอสมควรสำหรับหญิงไทย เพราะเมื่อเลิกงานประจำวันแล้วยังต้องมาประกอบอาหารดูแลลูก และสามีให้รับประทานอาหารจนอิ่มและเข้านอนแล้ว ตนเองก็ยังมิได้พักผ่อนหลับ นอนยังต้องนั่งเก็บฝ้ายเข็นฝ้าย ดัดฝ้าย มัดหมี่ เพื่อเตรียมไว้เมื่อว่างเว้นจากการทำงานจริงๆ แล้ว จึงจะทำการทอผ้า การทอผ้าแต่โบราณจะใช้ใยไหม และใยฝ้ายเป็นวัตถุดิบหลักในการทอผ้า เพราะไม่มีเส้นใยสังเคราะห์อื่นใดที่จะมาแทนเส้นใยไหมและฝ้ายได้ดี ผ้าทอเป็นสัญลักษณ์ของคนในแต่ละชุมชน แสดงถึงเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ และความแตกต่างทางวัฒนธรรม ผ้าทอ เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่แกจนจนถึงตาย และมีบทบาทสำคัญทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้นการสืบทอดความคิด ความเชื่อ แบบแผนทางสังคม จากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่และพัฒนาศักยภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต เพื่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมควบคู่กับการพัฒนาเป็นอาชีพและรายได้ของคนชุมชน การทอผ้าเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่สืบทอดกันมานอกจากคุณค่าทางศิลปะแล้วยังเป็นการแสดงถึงแบบแผนความเป็นอยู่ในสังคม

หลักการของหลักสูตร

จากนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ๖ ยุทธศาสตร์ ข้อ ๔.๔ พัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาอาชีวพระยะสั้น ให้มีความหลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ให้กับประชาชนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนและตอบสนองกับความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดมหาสารคาม จึงได้จัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน วิชาการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก จำนวน ๔๐ ชั่วโมง เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของประชาชนเพื่อการประกอบอาชีพเน้นการประยุกต์ลวดลายในการทอและสีย้อมที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด สร้างมูลค่าเพิ่ม มุ่งให้ผู้เรียนประกอบอาชีพ มีรายได้ หลังจบหลักสูตรเพื่อเป็นการให้ความรู้ความสามารถ และพัฒนาอาชีพ ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และผู้สนใจในตำบลให้สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพเสริมเพื่อก่อให้เกิด รายได้กับตนเองและครอบครัวเป็นการสร้างอาชีพให้เกิดความมั่นคงต่อไป

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

๑. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และเทคนิคในการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก
๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และเกิดทักษะ สามารถทอผ้าลายสร้อยดอกหมากได้
๓. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพเสริม และสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนได้

กลุ่มเป้าหมาย

๑. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
๒. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ
๓. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการเปลี่ยนอาชีพ

ระยะเวลาเรียน

หลักสูตรวิชาการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก ใช้เวลาเรียนทั้งหมด ๔๐ ชั่วโมง

ภาคทฤษฎี ๙ ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ ๓๑ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

๑. ช่องทางการประกอบอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

๑. ช่องทางการประกอบอาชีพ

๑.๑ ความสำคัญและประโยชน์ ของการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

๑.๒ วิเคราะห์ตนเองในการ ประกอบอาชีพการทอผ้าไหมสร้อยดอกหมากและคุณธรรม

จริยธรรมสำหรับอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

๒. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

๒.๑ ลายของผ้า

๑) ลายสร้อยดอกหมาก

๒.๓ ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ และวิธีใช้

๒.๔ ความปลอดภัยในการใช้ เครื่องมืออุปกรณ์

๒. ทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

๑. การเตรียมวัสดุ

๒. การเตรียม เส้นไหมสำหรับทอผ้า

๓. การเตรียมวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ

๔. วิธีการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

๕. วิธีการเก็บรายละเอียดของงาน

๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

๑. การคำนวณพื้นที่และการคำนวณ ราคา

๒. การประชาสัมพันธ์และการหาลูกค้า

๓. การควบคุมมาตรฐานของการบริการ

๔. การเจรจาต่อรองราคากับลูกค้า

๔. โครงสร้างการประกอบอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

๔.๑ ความสำคัญของโครงการอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

๔.๒ ประโยชน์ของโครงการอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

๔.๓ องค์ประกอบของโครงการอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

๔.๔ การเขียนโครงการอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

๔.๕ การประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก

สื่อการเรียนรู้

๑. สื่อเอกสาร
 - ๑.๑ เอกสารประกอบการเรียนรู้
 - ๑.๒ ใบงาน
 - ๑.๓ ใบความรู้
๒. สื่อออนไลน์ ช่อง YOUTUBE
๓. วิทยากรแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา
๔. แหล่งฝึกปฏิบัติจริง

การวัดและประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
๒. การประเมินผลงานระหว่างเรียนจากการปฏิบัติ ได้ผลงานที่มีคุณภาพสามารถสร้างรายได้และจบหลักสูตร

การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีผลงาน/ชิ้นงานที่มีคุณภาพ

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร
๓. วุฒิบัตรการศึกษา ออกโดยสถานศึกษา

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปเทียบโอนผลการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในสาระการประกอบอาชีพวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง รูปแบบชั้นเรียนวิชาชีพ
หลักสูตร การทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก หลักสูตร ๔๐ ชั่วโมง

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ช่องทางการประกอบอาชีพ	<p>๑. ผู้เรียนสามารถบอกความสำคัญและประโยชน์ของการทอผ้าลายสร้อยดอกหมากได้</p> <p>๒. วิเคราะห์ตนเองในการ ประกอบอาชีพ การทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก สามารถบอกคุณธรรม จริยธรรม สำหรับอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมากได้</p> <p>๓. บอกชนิดผ้า วัสดุ การทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก และประเภทของ เครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้าลายสร้อยดอกหมากได้</p> <p>๔. อธิบายวิธีการรักษาความปลอดภัยจากการใช้เครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ได้</p>	<p>๑. ช่องทางการประกอบอาชีพ</p> <p>๑.๑ ความสำคัญและประโยชน์ ของการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก</p> <p>๑.๒ วิเคราะห์ตนเองในการ ประกอบอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก และคุณธรรม จริยธรรมสำหรับอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก</p> <p>๒. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก</p> <p>๒.๒ ชนิดของวัสดุการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก</p> <p>๑) ฟืม</p> <p>๒) กวัก</p> <p>๓) อัก</p> <p>๔) กระสวย</p> <p>๕) เส้นไหม</p>	<p>๑. ผู้เรียนศึกษาสื่อเอกสาร ใบความรู้ สื่ออินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับความสำคัญ ประโยชน์ ความรู้เบื้องต้น คุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก</p> <p>2. ผู้เรียนสอบถาม สัมภาษณ์ พูดคุยกับคนที่ทอผ้า พื้นเมืองเกี่ยวกับอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก</p> <p>๓. นำข้อมูลจากการศึกษาสื่อ และจากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ตนเอง เพื่อตัดสินใจประกอบอาชีพ</p> <p>๔. นำผลการวิเคราะห์มาแลกเปลี่ยนกับผู้รู้เพื่อนใน กลุ่มและวิทยากร</p> <p>๕. สร้างช่องทางการประกอบอาชีพและตัดสินใจของตนเอง</p>	๖	

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ช่องทางการประกอบอาชีพ		๒.๓ ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ และวิธีใช้ ๒.๔ ความปลอดภัยในการใช้ เครื่องมือ อุปกรณ์			
๒	ทักษะการประกอบอาชีพ	๑. เตรียมพื้นที่ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือในการทอผ้าลายสร้อยดอกหมากได้ ๒. การทอผ้าลายสร้อยดอกหมากได้สวยงาม ๓. เก็บรายละเอียดของงานได้ เรียบร้อยสวยงาม ๔. สรุปลขั้นตอนและเทคนิคการทำงานได้ครบทุกขั้นตอน	๑. การเตรียมวัสดุ ๒. การเตรียมเส้นไหม ๓. การเตรียมวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือทอผ้า ๔. วิธีการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก ๕. วิธีการเก็บรายละเอียดของงาน	๑. ผู้เรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับประเภทของการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก ๒. ผู้เรียนศึกษาดูงานและสัมภาษณ์/สนทนากับผู้ประกอบการ ๓. ผู้เรียนชมการสาธิตของวิทยากรพร้อมสัมภาษณ์ ขั้นตอนและวิธีการทอผ้าลายสร้อยดอกหมากทุกวิธี ๔. ผู้เรียนฝึกการทอผ้าลายสร้อยดอกหมากทุกวิธี และฝึกเก็บรายละเอียดของงานตามใบงานจน ชำนาญ ๕. ผู้เรียนและผู้สอน ร่วมกันสรุปลขั้นตอนและเทคนิค การทำงานได้ครบทุกขั้นตอน		๓๐
๓	การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ	๑. คำนวณพื้นที่และราคาค่าแรง ค่าวัสดุได้ ๒. หาลูกค้าและประชาสัมพันธ์ งานการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก ๓. อธิบายมาตรฐานของการ บริการงานแปรรูปผ้าไหมได้	๑. การคำนวณพื้นที่และการคำนวณราคา ๑.๑ การคำนวณพื้นที่และการคำนวณราคาในการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก	๑. ผู้เรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการคำนวณลดทอน และการคำนวณราคาค่าแรงและวัสดุ การหาลูกค้า การประชาสัมพันธ์มาตรฐานของการบริการ และการเจรจาต่อรองราคา ๒. ผู้เรียนฝึกคำนวณพื้นที่ ราคาค่าแรง และวัสดุ		๑

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๓	การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ	๔. เจรจาต่อรองราคากับลูกค้าได้ อย่างราบรื่น และเป็นที่พึงพอใจ ของลูกค้า ๕. สรุประบวนการบริหาร จัดการในการประกอบอาชีพการทอผ้าลายสร้อยดอกหมาก ที่พึงประสงค์ของลูกค้าได้	๒. การประชาสัมพันธ์และการหาลูกค้า ๓. การควบคุมมาตรฐานของการบริการ ๔. การเจรจาต่อรองราคากับลูกค้า	๓. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติงาน และฝึกเจรจาต่อรองราคากับลูกค้า โดยใช้บทบาทสมมติ และสถานการณ์จริง ๓. จัดให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ การเขียนโครงการอาชีพ ๔. กำหนดให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการอาชีพ ๕. จัดให้ผู้เรียนปรับปรุงโครงการอาชีพ ให้มีความเหมาะสมและถูกต้อง ๖. กำหนดให้ผู้เรียนเขียนโครงการอาชีพของตนเอง เพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานอาชีพ และใช้ในการดำเนินการประกอบอาชีพต่อไป		
๔	โครงการ ประกอบอาชีพ	๑.บอกความสำคัญของโครงการ อาชีพได้ ๒.บอกประโยชน์ของโครงการ อาชีพได้ ๓.บอกองค์ประกอบของโครงการ อาชีพได้ ๔.อธิบายความหมายของ องค์ประกอบของโครงการอาชีพ ได้ ๕.อธิบายลักษณะการเขียนที่ดี ขององค์ประกอบของโครงการ อาชีพได้ ๖.เขียนโครงการในแต่ละ องค์ประกอบให้เหมาะสมและ ถูกต้องได้ ๗.ตรวจสอบความเหมาะสมและ สอดคล้องของโครงการอาชีพได้	๑.ความสำคัญของโครงการอาชีพ ๒.ประโยชน์ของโครงการอาชีพการ ๓.องค์ประกอบของโครงการ ประกอบอาชีพ ๔.การเขียนโครงการอาชีพ ๕. การประเมินความเหมาะสมและ สอดคล้องของโครงการอาชีพ	๑. จัดให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญของโครงการอาชีพ ประโยชน์ของโครงการอาชีพ องค์ประกอบของโครงการอาชีพ แล้ว จัดกิจกรรมการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น เพื่อสร้างแนวคิดในการ ดำเนินกิจกรรมการ เรียนรู้ ๒. จัดให้ผู้เรียนศึกษาสาระข้อมูลจาก ใบความรู้ เรื่อง ตัวอย่างการเขียนโครงการอาชีพที่ดี เหมาะสม และ ถูกต้อง พร้อมจัดการอภิปราย เพื่อสรุปแนวคิดเป็น แนวทางในการเขียนโครงการอาชีพที่ดี เหมาะสม และถูกต้อง	๓	

